

# I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ТА ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

УДК 373

## НАВЧАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЕЛЕМЕНТАМ БАСКЕТБОЛУ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

*Юлія Бабчук*

*Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка*

### Анотація:

**Актуальність теми дослідження.** Враховуючи низку наукових досліджень теоретичного та методичного характеру в галузі фізичного виховання, що висвітлюють загальні проблеми рухової активності та особливості формування рухових умінь і навичок дошкільників, однак до цього часу відсутня розробка відповідної віку дітей та їх руховому досвіду моделі навчання старших дошкільників елементам гри в баскетбол у закладах дошкільної освіти. **Мета дослідження** полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці моделі навчання дітей старшого дошкільного віку елементам баскетболу в умовах сучасного закладу дошкільної освіти. **Методи дослідження.** Аналіз документальних матеріалів та чинних програм, узагальнення, синтез, систематизація наукових даних. **Результати роботи та ключові висновки.** Аналіз психолого-педагогічної та спеціальної літератури дозволяє стверджувати, що навчання елементам спортивної гри в баскетбол дітей старшого дошкільного віку, насамперед має базуватися на: 1) закономірностях формування рухових умінь про технічні прийоми, які вивчають; 2) фізичній підготовленості дітей; 3) вікових особливостях дошкільників; 4) рухових можливостях дітей; 5) цільових показниках, яких необхідно досягнути дітям у процесі навчання; 6) руховому досвіду дітей; 7) наявності спеціального обладнання та інвентарю даної спортивної гри. Для ефективного навчання дітей старшого дошкільного віку елементам баскетболу в умовах сучасного закладу дошкільної освіти, була розроблена модель, яка складається з трьох блоків: цільового, змістового і методичного. Нами встановлено, що для успішного навчання дітей старшого дошкільного віку елементам баскетболу, необхідно реалізовувати відповідні педагогічні умови навчання. З'ясовано, що у процесі реалізації моделі навчання елементам баскетболу дітей старшого дошкільного

### Teaching of Senior Preschool Children to the Basketball Elements in the Conditions of a Modern Preschool Education Institution

**The importance of the research.** Taking into account a number of theoretical and methodological scientific studies in the field of physical education that cover general problems of motor activity and the peculiarities of forming preschoolers' motor skills, nowadays there is still no development of the model of teaching senior preschoolers the elements of basketball in preschool education establishments for such age-appropriate children and their motor experience. **The purpose of the study** is in theoretical substantiation and practical developing the model of teaching senior preschool children the elements of basketball in a modern preschool institution. **The research methods.** Analysis of documentary materials and current programs, generalization, synthesis, systematization of scientific data. **The research results and key conclusions.** The analysis of psychological, pedagogical and special literature allows to state that training the elements of basketball in senior preschool children, first of all should be based on: 1) normality of forming motor ideas about the techniques that are studied; 2) children's physical fitness; 3) preschoolers' age characteristics; 4) children's motor abilities; 5) aim indicators that children should achieve in the educational process on PE; 6) children's motor experience; 7) special equipment and inventory of the sports game. We state that sports motor activity of senior preschool children should be ordered and regulated. It has clearly defined goals, motives and a clearly defined system of different levels of motor actions that children must master. Considering it the teaching model as a holistic system of conceptually and practically significant ideas, principles, methods, teaching aids, which guarantees a high level of efficiency and teaching quality, and is the best choice in improving the familiarization of senior preschool children with an interesting sports game basketball. The model, which consists of three blocks: purpose, content and methodical, was developed to effectively teach senior preschool children the elements of basketball in a modern preschool institution. We have established that it is necessary to implement appropriate pedagogical learning conditions for the successful training senior preschool children the elements of basketball. It was found that in the process of implementing the model of training

### Обучение детей старшего дошкольного возраста элементам баскетбола в условиях современного дошкольного образовательного учреждения

**Актуальность темы исследования.** Учитывая ряд научных исследований теоретического и методического характера в области физического воспитания, освещающие общие проблемы двигательной активности и особенности формирования двигательных умений и навыков дошкольников, до сих пор отсутствует разработка соответствующей возрасту детей и их двигательному опыту модели обучения старших дошкольников элементам игры в баскетбол в дошкольных образовательных учреждениях. **Цель исследования** заключается в теоретическом обосновании и разработке модели обучения детей старшего дошкольного возраста элементам баскетбола в условиях современного дошкольного образовательного учреждения. **Методы исследования.** Анализ документальных материалов и действующих программ, обобщение, синтез, систематизация научных данных. **Результаты работы и ключевые выводы.** Анализ психолого-педагогической и специальной литературы позволяет утверждать, что процесс обучения детей старшего дошкольного возраста элементам спортивной игры в баскетбол детей старшего дошкольного возраста должен базироваться на: 1) закономірностях формування рухових умінь представлений о технических приемах, которые изучают; 2) физической подготовленности детей; 3) возрастных особенностях дошкольников; 4) двигательных возможностях детей; 5) целевых показателях, которые необходимо достичь детям в процессе обучения; 6) двигательном опыте детей; 7) наличия специального оборудования и инвентаря данной спортивной игры. Для эффективного обучения детей старшего дошкольного возраста элементам баскетбола в условиях современного дошкольного учебного заведения, была разработана модель, которая состоит из трех блоков: целевого, содержательного и методического. Нами установлено, что для успешного обучения детей старшего дошкольного возраста элементам баскетбола, необходимо реализовывать соответствующие педагогические условия обучения. Установлено, что в процессе реализации модели обучения элементам баскетбола детей старшего дошкольного

віку, ефективними виявилися наступні засоби реалізації навчання: рухливі ігри та вправи, загальнорозвивальні вправи зі спеціальним інвентарем; дидактичні ігри з елементами баскетболу, художні слова.

**Ключові слова:**

фізичне виховання, спортивна гра, модель, рухові вміння та навички, дошкільники, освітній процес.

senior preschool children the elements of basketball, such educational means were effective: moving games and exercises, general developmental exercises with special equipment; didactic games with basketball elements, artistic words.

physical education, sports game, model, motion skills, preschoolers, educational process.

ного візаста, ефективними оказались следуючі средства реалізації обучення: подвижные игры и упражнения, общеразвивающие упражнения со специальным инвентарем; дидактические игры с элементами баскетбола, художественные слова.

физическое воспитание, спортивная игра, модель, двигательные умения и навыки, дошкольники, образовательный процесс.

---

**Постановка проблеми.** Одним із пріоритетних напрямів діяльності закладів дошкільної освіти є формування фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я підростаючого покоління. Важливим засобом формування фізичного здоров'я у дітей дошкільного віку виокремлюють ігри з елементами спорту.

Згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти, дитина повинна оволодіти сукупністю вмінь і навичок основних рухів, пов'язаних з ходьбою, бігом, відштовхуванням і приземленням, стрибками у висоту та довжину, метанням предметів у ціль, лазінням [2]. Саме ці вміння мають важливе значення в системі фізичного виховання дошкільного періоду. Вони лежать в основі повсякденної та трудової діяльності дошкільників, є органічною складовою спортивної гри в баскетбол.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Комплексні дослідження щодо використання елементів баскетболу у фізичному вихованні дошкільників і визначення їх методичних основ належать Е. Адашкявічене [3], О. Богініч [4], Ю. Бабачук [4], Е. Вільчковському [5], Л. Волошиній [6], О. Конох [11], О. Курку [5], Е. Степаненковій [13] та іншим.

Так, у роботах Е. Адашкявічене розкривається зміст та методика навчання гри в баскетбол. Авторка рекомендує розучувати елементи баскетболу зі старшими дошкільниками в спеціально створених умовах поза грою. Для забезпечення підготовленості дітей до цієї гри важливою, на нашу думку, є позиція дослідниці, щодо добору легких вправ, які мають схожість з основними технічними прийомами самої гри спортивного характеру, але є більш простими та доступними для дошкільників.

О. Конох розробила авторську програму комплексного використання засобів спортивних ігор (міні-футзалу, міні-баскетболу, міні-гандболу) для дітей 5-6 років, яка сприяє покращенню фізичного стану та підвищенню ефективності процесу фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку [10].

Л. Волошиною обґрунтовано можливості розвитку рухових здібностей старших дошкільників у процесі фізичного виховання засобами цілеспрямованого використання ігор з елементами спорту, в тому числі гри в баскетбол [7].

Н. Кушлак, О. Павлушкіною, О. Гончар, С. Таранціною розроблена орієнтовна програма для дітей старшого дошкільного віку навчання елементам баскетболу [11].

О. Богініч, Ю. Бабачук були визначені рівні складності ігрових завдань: адаптивно-розвивальний, підготовчо-технічний та активно-ігровий на основі використання елементів баскетболу, спрямованих на послідовне засвоєння технічних ігрових прийомів дітьми старшого дошкільного віку.

Так, адаптивно-розвивальний рівень характеризується розподілом ігрових вправ та рухливих ігор, які містять рухові дії з основних рухів, що є основою технічних прийомів гри з елементами баскетболу, та спрямовані на ознайомлення й зацікавлення дітей іграми і вправами зі спортивним інвентарем, на формування вміння відчувати властивості цього інвентарю.

На підготовчо-технічному рівні розподіл рухливих ігор (у тому числі й народних) та ігрових вправ з елементами баскетболу відбувається за блоками засвоєння рухових дій, що відносяться до технічних ігрових прийомів даної гри.

Активно-ігровий рівень охоплює добірку рухливих ігор та ігор народів світу для їх активного застосування в умовах закладу дошкільної освіти на етапах закріплення та вдосконалення рухових навичок, у тому числі основних та доступних технічних прийомів спортивної гри баскетбол [3, 4].

У сучасних освітніх програмах передбачено використання елементів баскетболу в системі фізичного виховання дошкільників. Аналіз змісту програм розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку свідчить, що оволодіваючи основами гри в баскетбол, діти старшого дошкільного віку повинні передавати м'яча один одному обома руками від грудей та однією рукою від плеча. Ловити м'яча, що летить на різній висоті (на рівні грудей, над головою, збоку, знизу, біля підлоги тощо), з різних сторін. Вести м'яча правою, лівою рукою з відскоком від землі (підлоги). Кидати м'яч у кошик обома руками від грудей, знизу, зверху; грати за спрощеними правилами. У програмі «Дитина» пропонуються такі ігри та ігрові вправи, як «У кого менше м'ячів?», «Кого назвали, той ловить м'яч», «М'яч ведучому», «М'яч у повітрі», «Попади м'ячем у кільце» [8].

У дослідженнях Н. Кожухової, Л. Рижкової, М. Самодурової, В. Шебеко, Н. Єрмак, В. Шишкіної та інших зазначено, що діти повинні опанувати техніку гри в баскетбол, яка складається з двох видів дій: рухи, які виконуються без м'яча або з м'ячем в руках без передачі його партнеру (стійка, зупинка, повороти, стрибки, обманні рухи); дії з м'ячем: ловля, передача, ведення та закидання м'яча в кошик [9, 15].

Враховуючи низку наукових досліджень теоретичного та методичного характеру в галузі фізичного виховання, що висвітлюють загальні проблеми рухової активності та особливості формування рухових умінь і навичок дошкільників, однак до цього часу відсутня розробка відповідної віку дітей та їх руховому досвіду моделі навчання старших дошкільників елементам гри в баскетбол у закладах дошкільної освіти.

**Мета дослідження** полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці моделі навчання дітей старшого дошкільного віку елементам баскетболу в умовах сучасного закладу дошкільної освіти.

**Методи дослідження.** Аналіз документальних матеріалів та чинних програм, узагальнення, синтез, систематизація наукових даних.

**Результати дослідження.** Спортивна гра баскетбол сприяє розвитку таких фізичних якостей, як швидкість, витривалість, спритність, точність рухів, вдосконалює навички бігу, стрибків, зміцнює основні групи м'язів, особливо рук і плечового поясу.

За твердженням Є. Яхонтова під час гри у баскетбол вдосконалюються спеціальні інтелектуальні характеристики: швидкість і обсяг зорового сприйняття, швидкість переробки інформації, оперативне мислення, короткочасна пам'ять, стійкість уваги. На думку автора, виконуючи ті чи інші прийоми, дитина повинна регулювати свої дії та м'язові зусилля враховуючи відстані між гравцями, м'ячем, кошиком. Це вдосконалює моторно-зорову координацію завдяки точним і диференційованим, просторовим і часовим сприйняттям рухів [4, с. 33].

У процесі оволодіння старшими дошкільниками технічними прийомами гри в баскетбол, такими як: ловіння, передача, ведення і кидки м'яча, велике значення має послідовність ускладнення змісту вправ дітей у цих видах рухів, а також різноманітність вправ та ігор, велика варіативність умов їх проведення. Під час навчання дітей вправам та іграм створюються сприятливі умови для спільних дій дітей, формується уміння узгоджувати власні інтереси з інтересами колективу, виховуються чесність, справедливість та взаємодопомога. Систематичне проведення вправ та ігор на прогулянках підвищує ефективність навчально-виховного процесу в закладах, сприяє удосконаленню фізичної підготованості дітей.

Досить важливим є твердження Т. Дмитренко про те, що дошкільники ще не можуть виконувати ланцюжок технічних прийомів або тактичних комбінацій спортивної гри, їм

доступні лише початкові, елементарні прийоми або окремі прості комбінації. Дослідниця акцентує на тому, що елементарну техніку кожного виду спорту умовно розподіляють на практичні дії і кожен розучують окремо. Така послідовність забезпечує зручність та поступовість оволодіння дітьми основами техніки.

Важливою для нашого дослідження є думка Т. Дмитренко про періодизацію, яку необхідно дотримуватися під час навчання дітей елементів спортивних ігор. У своєму дослідженні автор пропонує на першому етапі, що триває один – два тижні, ознайомлювати з інвентарем, його властивостями.

Другий етап – допоміжний, містить практичне засвоєння тих способів виконання рухів, без яких не можна перейти до оволодіння основами техніки спортивної гри. Цей етап, як вважає автор, триває до трьох – чотирьох тижнів.

На третьому етапі, основному, згідно з думкою Т. Дмитренко, діти повинні оволодіти основами техніки (індивідуально, в парі з вихователем або товаришами, групами), повторювати допоміжні вправи попередніх етапів. Тривалість цього етапу – найбільша [2, с. 110].

На нашу думку, весь процес оволодіння дітьми руховим досвідом відбувається у процесі фізичного виховання. А на цьому етапі діти закріплюють рухові навички з тих основних рухів, що слугують основою технічних прийомів гри.

На основі аналізу наукових досліджень та власного досвіду розроблено модель навчання дітей старшого дошкільного віку елементам баскетболу в умовах сучасного закладу дошкільної освіти.

У процесі розроблення моделі навчання ми враховували думку В. Усакова про те, що «спортивні ігри не виникають довільно, як продукт чисто індивідуальної творчості, а є результатом соціального досвіду, який трансформується через систему виховання, навчання та середовище» [14, с. 51]. Тому особливу роль в реалізації моделі навчання елементам баскетболу набуває процес освіти.

У своїх дослідженнях В. Усаков рекомендує будувати початкове розучування технічних елементів за такою схемою:

1. Ознайомлення зі спортивною грою в цілому шляхом використання словесних та наочних методів.
2. Початкове розучування простих технічних прийомів шляхом їх виокремлення зі складного комплексу спеціальних дій і рухів, які характерні для спортивної гри, що вивчається.
3. Поглиблене розучування простих спеціальних рухів. Доведення їх до рівня навички. Розучування на їх основі елементарних зв'язок та комбінацій.
4. Закріплення простих комбінаційних дій і рухів спеціально спрямованого характеру з використанням методів частково регламентованої вправи.
5. Удосконалення основних технічних прийомів, що характерні для гри, яка вивчається, з використанням ігрового та змагального методів.
6. Початкове розучування елементарної тактичної схеми гри за спрощеними правилами.
7. Поглиблене розучування як елементарних, так і більш складних тактичних схем.
8. Закріплення основного тактичного малюнка гри.
9. Розв'язання простих тактичних задач шляхом використання технічних прийомів, рухових дій і рухів, які характерні для гри, що вивчається.
10. Удосконалення гри шляхом розвитку інтересу до неї [14].

Е. Вільчковський, О. Курок відмічають, для того щоб діти навчилися правильно виконувати рухи, потрібна велика і досить тривала робота у цьому напрямі. При цьому важливим є використання показу одночасно з поясненнями. При поєднанні словесних методів та демонстрації діти отримують можливість бачити рух, розширювати уявлення про нього, привчатися усвідомлювати, осмислювати свої дії. Таким чином при показі, який супроводжується словесними вказівками, рухові вміння розвиваються успішніше, потребують

меншої кількості повторів та характеризуються меншою кількістю помилок, ніж під час мовчазного показу [5].

Доцільною для нашого дослідження є також думка Н. Денисенко, яка виокремлює такі складники процесу навчання іграм з елементами спорту, а саме:

- види рухів, включених у гру;
- шляхи формування технічних навичок та фізичних якостей;
- засоби, прийоми і методи, що використовуються в роботі;
- фізкультурні заходи, на яких поетапно можуть формуватися технічні навички і відповідні їм фізичні якості (заняття, рухливі ігри, естафети тощо) [12, с. 78].

Отже, розроблена модель навчання дітей старшого дошкільного віку елементам баскетболу в умовах сучасного дошкільного закладу складається з трьох блоків: цільового, змістового і методичного.

Першим блоком моделі є цільовий, що містить інформацію про мету та завдання моделі. Метою досліджуваної моделі є формування необхідних знань та рухових умінь і навичок у дітей старшого дошкільного віку в процесі навчання гри в баскетбол.

Основними завданнями моделі навчання гри в баскетбол є:

- зміцнення здоров'я дитини, збільшення можливості її фізичної та розумової працездатності;
- збагачення рухового досвіду дошкільників новими руховими діями, навчання правильної техніки виконання елементів баскетболу;
- закріплення та удосконалення основних рухових умінь і навичок в грі спортивного характеру;
- заохочення прояву рухової самостійності, активності, ініціативності до використання елементів баскетболу в повсякденній руховій діяльності.

Змістовий блок містить систему знань, навичок і вмінь, сформованість яких забезпечує успішне оволодіння дітьми старшого дошкільного віку основами техніки гри в баскетбол. Цей блок визначено на основі аналізу навчальних програм і містить такі знання та уміння:

Знання:

- історія виникнення баскетболу;
- спрощених правил даної спортивної гри;
- дотримання техніки безпеки під час гри в баскетбол;
- техніки основних прийомів.

Уміння:

- користуватися спеціальним обладнанням та інвентарем;
- володіти основними технічними прийомами в баскетболі;
- взаємодіяти з гравцями під час спортивної гри в баскетбол.

Наступним блоком моделі навчання елементам баскетболу старших дошкільників в умовах сучасного закладу дошкільної освіти є методичний. Цей блок містить опис необхідного педагогічного інструментарію: засобів, методів, принципів, організаційних форм навчання та педагогічних умов.

На наш погляд, успішно реалізувати навчання старшого дошкільного віку елементам баскетболу в умовах сучасного закладу дошкільної освіти дозволяють такі педагогічні умови навчання:

- формування стійкого інтересу старших дошкільників до рухової діяльності та підвищення мотивації до якісного оволодіння рухами;
- оптимізація процесу формування рухових навичок в закладах дошкільної освіти засобами гри;
- добірка системи рухливих ігор та ігрових вправ, що використовуються як засіб попередньої підготовки до оволодіння дітьми старшого дошкільного віку елементам баскетболу;

- реалізація індивідуально-диференційованого підходу з навчання дітей старшого дошкільного віку даної спортивної гри;
- предметно-спортивне середовище: оптимальне забезпечення обладнанням спортивних майданчиків та оснащення спортивної гри інвентарем.

Під час навчання старшого дошкільного віку елементам баскетболу ми дотримувалися таких принципів як доступності, поступовості, систематичності, міцності, наочності, індивідуалізації та диференціації.

На наш погляд, доцільними методами під час навчання елементів баскетболу дітей старшого дошкільного віку є: наочні (показ, демонстрація: плакатів, малюнків, макетів майданчиків, слайдів), словесні (розповідь, опис, пояснення, інструкції і вказівки, бесіда, словесні оцінки, команда та розпорядження), практичні (розучування по частинах; розучування в цілому, практична допомога, ігровий та змагальний метод) та інноваційні методи (ігрова терапія і ігротренінг).

У процесі розроблення моделі навчання елементів баскетболу в умовах сучасного закладу дошкільної освіти найбільш ефективними виявилися такі засоби реалізації навчання:

- ігрова діяльність: підготовчі та підвідні ігрові вправи, ігрові вправи з елементами змагання, ігри-естафети, рухливі ігри та українські народні ігри.
- загальнорозвивальні вправи зі спеціальним інвентарем;
- дидактичні ігри з елементами баскетболу;
- бесіди, вірші та загадки на спортивну тематику;
- засоби етнопедагогіки (розповіді, заклички (азивали), лічилки, мирилки, прислів'я, приказки тощо).

**Дискусія.** Отже, аналіз сучасних програм дошкільної освіти і виховання, методичних рекомендацій з навчання дошкільників елементам баскетболу засвідчує необхідність подальшого вивчення проблеми використання спортивних ігор в загальній системі фізичного виховання в дошкільному навчальному закладі. Необхідність визначення послідовності і системності у вивченні програмного матеріалу, а також подальшого вивчення педагогічних умов, що забезпечують напрямок роботи з використання гри в баскетбол в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

Результати здійсненого аналізу переконують нас у необхідності проведення аналізу технічних прийомів ігор з елементами спорту, визначення послідовності і змісту цих ігор.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Аналіз психолого-педагогічної та спеціальної літератури дозволяє стверджувати, що навчання елементам спортивної гри в баскетбол дітей старшого дошкільного віку, насамперед має базуватися на: закономірностях формування рухових уявлень про технічні прийоми, які вивчають; фізичній підготовленості дітей; вікових особливостях дошкільників; рухових можливостях дітей; цільових показниках, яких необхідно досягнути дітям у процесі навчання; руховому досвіду дітей; наявності спеціального обладнання та інвентарю даної спортивної гри.

Для ефективного навчання дітей старшого дошкільного віку елементам баскетболу в умовах сучасного закладу дошкільної освіти, була розроблена модель, яка складається з трьох блоків: цільового, змістового і методичного. Нами встановлено, що для успішного навчання дітей старшого дошкільного віку елементам баскетболу, необхідно реалізовувати відповідні педагогічні умови навчання. З'ясовано, що у процесі реалізації моделі навчання елементам баскетболу дітей старшого дошкільного віку, ефективними виявилися наступні засоби реалізації навчання: рухливі ігри та вправи, загальнорозвивальні вправи зі спеціальним інвентарем; дидактичні ігри з елементами баскетболу, художні слова.

Подальшу перспективу дослідження вбачаємо у розробленні технологічних схем навчання окремих технічних прийомів елементів баскетболу дітей старшого дошкільного віку.

## Список літературних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). *Дошкільне виховання*, 2012. № 7. С. 4–19.
2. Бабачук Ю. М. Обґрунтування доцільності технологій навчання ігор з елементами спорту дітей дошкільного віку. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. Чернігів, 2013. Вип. 107. Т. 2. С. 108–111.
3. Бабачук Ю. М. Рівні розподілу рухливих ігор та ігрових вправ для вдосконалення рухових навичок у дітей старшого дошкільного віку. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. Глухів, 2015. Вип. 28. С. 201–208.
4. Богиніч О. Л., Бабачук Ю. М. *Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей старшого дошкільного віку: методичний посібник*. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 224 с.
5. Вільчковський Е. С., Курок О. І. *Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку* : навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.
6. Волошина Л. Н. *Играйте на здоровье!* Програма и технология физического воспитания детей 5-7 лет. М. : АРКТИ, 2004. 144 с.
7. Волошина Л. Современная методология обучения играм с элементами спорта. *Дошкольное воспитание*. 2005. №11. С. 17–20.
8. *Дитина* : Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту : О. В. Огнев'юк та ін. ; наук. кер. програмою : О. В. Проскура та ін. 3-є вид., доопр. та доп. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 492 с.
9. Кожухова Н. Н., Рыжкова Л. А., Самодурова М. М. *Воспитатель по физической культуре в дошкольных учреждениях* : учеб. пособ. / под ред. С.А. Козловой. М. : Издательский центр «Академия», 2002. 320 с.
10. Конох О. Є. *Комплексне використання засобів спортивних ігор у підвищенні фізичного стану дітей 5-6 років* : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Дніпропетровськ, 2014. 20 с.
11. Кушлак Н., Павлушкіна О., Гончар О., Таранціца С. *Навчання елементів баскетболу* : орієнтовна програма для дітей старшого дошкільного віку. *Палітра педагога*. 2007. №3. С. 24–26.
12. *Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку*. 2-ге вид., зі зм. та доп. / авт.-упор. А. П. Бурова. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 296 с.
13. Степаненкова Э. Я. *Теория и методика физического воспитания и развития ребенка* : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. 2-е изд., испр. М. : Издательский центр «Академия», 2006. 368 с.
14. Усаков В. И. *Программно-методическое обеспечение оздоровительного воздействия физической культуры в условиях семьи, детского сада, школы* : автореф. дисс. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Омск, 2000. 87 с.
15. Шебеко В. Н., Ермак Н. Н., Шишкина В. А. *Физическое воспитание дошкольников* : учеб. пособ. 3-е изд., стереотип. М. : Академия, 1999. 185 с.

## References

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (nova redaktsiia). *Doshkilne vykhovannia*, 2012. № 7. S. 4–19.
2. Babachuk Yu. M. Obgruntuvannia dotsilnosti tekhnolohii navchannia ihor z elementamy sportu ditei doshkilnoho viku. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky. Fyzychne vykhovannia ta sport*. Chernihiv, 2013. Vyp. 107. T. 2. S. 108–111.
3. Babachuk Yu. M. Rivni rozpodilu rukhlyvykh ihor ta ihrovykh vprav dlia vdoskonalennia rukhovyykh navychok u ditei starshoho doshkilnoho viku. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Pedahohichni nauky. Hlukhiv*, 2015. Vyp. 28. S. 201–208.
4. Bohinich O. L., Babachuk Yu. M. Rukhlyvi ihry ta ihrovi vpravy z elementamy sportyvnykh ihor dlia ditei starshoho doshkilnoho viku: metodychnyi posibnyk. *Temopil : Mandrivets*, 2014. 224 s.
5. Vilchkovskiy E. S., Kurok O. I. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku : navch. posib. Sumy : VTD «Universytetska knyha», 2004. 428 s.
6. Voloshyna L. N. Yhraite na zdorove! Prohramma y tekhnolohiya fyzycheskoho vospytanyia detei 5-7 let. M. : ARKTY, 2004. 144 s.
7. Voloshyna L. Sovremennaia metodolohiya obucheniya ygram s elementamy sporta. *Doshkolno evospytanye*. 2005. №11. S. 17–20.
8. Dytna : Prohrama vykhovannia i navchannia ditei vid dvokh do semy rokiv / nauk. ker. proektu : O. V. Ohneviuk ta in. ; nauk. ker. prohramoiu : O. V. Proskura ta in. 3-ye vyd., doopr. ta dop. K. : Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 2012. 492 s.
9. Kozhukhova N. N., Ryzhkova L. A., Samodurova M. M. *Vospitatel po fizycheskoi kulture v doshkolnykh uchrezhdeniyakh* : ucheb. posob. / pod red. S.A. Kozlovoi. M. : Yzdatelskyi tsentr «Akademyia», 2002. 320 s.
10. Konokh O. Ye. *Kompleksne vykorystannia zasobiv sportyvnykh ihor u pidvyshchenni fizychnoho stanu ditei 5-6 rokiv* : avtoref. dys. ... kand. nauk z fiz. vykhovannia i sportu : 24.00.02. Dnipropetrovsk, 2014. 20 s.
11. Kushlak N., Pavlushkina O., Honchar O., Tarantsitsa S. *Navchannia elementiv basketbolu* : oriientovna prohrama dlia ditei starshoho doshkilnoho viku. *Palitra pedahoha*. 2007. №3. S. 24–26.
12. Orhanizatsiia ihrovoi diialnosti ditei doshkilnoho viku. 2-he vyd., zi zm. ta dop. / avt.-upor. A. P. Burova. *Temopil : Mandrivets*, 2013. 296 s.
13. Stepanenkova Э. Ya. *Teoryia y metodyka fizycheskoho vospytanyia y razvytyia rebenka* : ucheb. posobyie dlia stud. vyssh. ucheb. zavedenyi. 2-e yzd., yspr. M. : Yzdatelskyi tsentr «Akademyia», 2006. 368 s.
14. Usakov V. Y. *Prohrammno-metodycheskoe obespechenie ozdorovitelnoho vozdeistviya fizycheskoi kultury v uslovyakh semy, detskoho sada, shkoly* : avtoref. dyss. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Omsk, 2000. 87 s.
15. Shebeko V. N., Ermak N. N., Shyshkyna V. A. *Fyzycheskoe vospytanye doshkolnykov* : ucheb. posob. 3-e yzd., stereotyp. M. : Akademyia, 1999. 185 s.

DOI: [doi.org/10.31652/2071-5285-2020-10\(29\)-5-11](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-10(29)-5-11)

### Відомості про авторів:

Бабачук Ю. М.; [orcid.org/0000-0002-8851-924X](https://orcid.org/0000-0002-8851-924X); [yuliya.homenko.3005@ukr.net](mailto:yuliya.homenko.3005@ukr.net); Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, вул. Києво-Московська, 24, Глухів, 41400, Україна.